

Hof 's-Gravenhage, 19 september 2006; shockschade of affectieschade? Op grond van de billijkheid volledige schade vergoeden.

Vrouw vijf maanden zwanger, wacht samen met echtgenoot bij oversteekplaats op groen licht. Een truck met oplegger maakt de bocht te krap en raakt een paal die op de wachtende man valt. De man overlijdt ter plaatse in de armen van zijn vrouw in een plas bloed en met een gespleten schedel. Buitengewoon dramatisch verloop rechtvaardigt conclusie van hevige emotionele schok. Psychiaters stellen een (zeer) ernstige Post Traumatische Stresstoornis (PTSS) vast.

Het hof overweegt dat er sprake is van een combinatie van shockschade en affectieschade en dat de deskundige aangeeft dat in de psychiatrie geen onderscheid valt te maken tussen beide. Het hof oordeelt dat zelfs indien wel een causale beoordeling zou moeten worden gemaakt, er op gronden van billijkheid aanleiding bestaat niet slechts 25% van het inkomensverlies toe te rekenen aan de geleden shockschade.

Gelet op de aard van de aansprakelijkheid (overtreding van een verkeersnorm), de aard van de schade (inkomensverlies wegens arbeidsongeschiktheid), en de aard en ernst van het letsel (ernstige PTSS), bezien in verband met het buitengewoon dramatische verloop van de gebeurtenissen waarmee benadeelde is geconfronteerd, bestaat geen aanleiding om de vergoedingsplicht te beperken een deel van de schade. In dit verband komt mede betekenis toe aan de omstandigheid dat het hier gaat om een vorm van aansprakelijkheid waarvoor een wettelijk verplichte verzekering ingevolge de WAM geldt.

Volledige uitspraak:

Gerechtshof 's-Gravenhage (Kort Geding) 19 september 2006 Rolnummer 05/941
in de zaak van

AEGON Schadeverzekering N.V.
gevestigd te 's-Gravenhage,
appelante,
hierna te noemen AEGON,
procureur: mr. P.J.M. van Schmidt auf
Altenstadt,

Tegen

1. Asya Pasari gevestigd te Amsterdam,
2. M.K., wonende te Amsterdam,
3. D.G.K., wonende te Amsterdam geïntimeerden, procureur mr. E.M. van Hilten Kostense.

Beoordeling van het hoger beroep

Het gaat in dit kort geding (samengevat) om het volgende. Op 26 juli 2004 heeft een bij AEGON verzekerde truck met oplegger een verkeersongeval veroorzaakt op de Valkenburgerstraat te Amsterdam, nabij het mr. Visserplein, (overledene) stond met zijn

echtgenote (benadeelde) te wachten voor het stoplicht bij een voetgangersoversteekplaats toen deze truck de bocht verkeerd nam en de paal van het stoplicht ramde. De verkeerspaal viel om en kwam terecht op het hoofd van de(overledene). Deze overleed ter plaatse aan zijn verwondingen, (benadeelde) was op dat moment vijf maanden zwanger. AEGON heeft ten aanzien van (benadeelde) aansprakelijkheid voor de schade ex artikel 6:108 BW erkend. Zowel (overledene) als (benadeelde)was te tijde van het ongeval als werknemer in dienst van Asya Pasari in een door Asya Pasari geëxploiteerde winkel in groente, fruit en levensmiddelen. Sinds het ongeval is (benadeelde)arbeidsongeschikt door ziekte. Asya Pasari is niet aangesloten bij een Arbo-dienst en heeft voor (benadeelde)geen ziekteverzuimverzekering afgesloten.

Asya Pasari vordert na wijziging van eis ter zitting in eerste aanleg, dat AEGON bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad zal worden veroordeeld tot betaling van het nettoloon dat zij aan (benadeelde)heeft doorbetaald in de periode vanaf het ongeval tot en met de maand mei 2005 (zes netto maandtermijnen van in totaal € 9.142,-) te vermeerderen met de buitengerechtelijke incassokosten ad € 575,20. Asya Pasari stelt dat zij spoedeisend belang heeft bij deze vordering in kort geding. AEGON heeft gemotiveerd verweer gevoerd. (...) AEGON stelt dat de voorzieningenrechter een onjuiste maatstaf heeft aangelegd voor de beantwoording van de vraag of sprake is van een vordering van (benadeelde)wegens shockschade, en dat hij tot de onjuiste conclusie is gekomen dat sprake is van shockschade van(benadeelde). Voorts is AEGON van mening dat de voorzieningenrechter ten onrechte voorbij is gegaan aan het feit dat, als al moet worden aangenomen dat sprake is van psychisch letsel, dit letsel op zijn hoogst mede is veroorzaakt door de confrontatie met het ongeval. In een dergelijk geval moet de rechter schattenderwijs bepalen welk percentage van de totale schade als shockschade voor vergoeding in aanmerking komt. () Het hof gaat uit van het volgende. Asya Pasari heeft in dit kort geding op de voet van artikel 6:107a BW een vordering jegens AEGON ingesteld strekkend tot verhaal van door haar doorbetaald loon. Dit is weliswaar een zelfstandig recht, maar in die zin afgeleid van dat van de gelaedeerde werknemer, dat voor uitoefening daarvan is vereist dat de werknemer (zelf) recht heeft op schadevergoeding jegens de aansprakelijke. Het verhaalsrecht is in die zin beperkt dat ten hoogste kan worden verhaald het bedrag waarvoor de aansprakelijke persoon bij het ontbreken van een loondoorbetalingverplichting aansprakelijk zou zijn, verminderd met het bedrag tot betaling waarvan de aansprakelijke jegens de gelaedeerde werknemer is gehouden. De aansprakelijke persoon (respectievelijk diens WAM-verzekeraar) kan in beginsel jegens de verhalende werkgever dezelfde verweermiddelen invoeren als hij tegen de gelaedeerde werknemer zou hebben kunnen invoeren. (...)

Indien iemand door overtreding van een veiligheids- of verkeersnorm een ernstig ongeval veroorzaakt, handelt hij niet alleen onrechtmatig jegens degene die dientengevolge is gedood of gekwetst, maar ook jegens degene bij wie door het waarnemen van het ongeval of door de confrontatie met de ernstige gevolgen ervan, een hevige emotionele schok wordt teweeggebracht, waaruit geestelijk letsel voortvloeit, hetgeen zich met name zal kunnen voordoen indien iemand tot wie de aldus getroffene in een nauwe affectieve relatie staat, bij het ongeval is gedood of gewond. De daardoor ontstane schade, waaronder in beginsel ook inkomensschade wegens arbeidsongeschiktheid valt, komt voor vergoeding in aanmerking.

Daarvoor is dan wel vereist dat het bestaan van voormeld geestelijk letsel in rechte kan worden vastgesteld, hetgeen in het algemeen slechts het geval zal zijn indien sprake is van een in de psychiatrie erkend ziektebeeld.

In hoger beroep kan ervan uit worden gegaan dat (benadeelde) op dat moment vijf maanden zwanger, getuige is geweest van het overlijden van haar echtgenoot, die naast haar staande, plotseling werd getroffen door een omver gereden stoplicht dat zijn schedel doorkliefde. (overledene) overleed ter plekke in de armen van zijn vrouw in een plas bloed en met gespleten schedel. Evenals de voorzieningenrechter is het hof van oordeel dat buitengewoon dramatische verloop van gebeurtenissen naar zijn aard de conclusie rechtvaardigt dat bij (benadeelde) sprake is geweest van een hevige emotionele schok. Het hof leidt voorts uit de overgelegde rapportages van de psychiaters O. Hees en M.H. Oeberius Kapteijn voorhands af dat de rechtstreekse confrontatie met deze gebeurtenissen bij (benadeelde) heeft geleid tot een (zeer) ernstige Post Traumatische Stresstoornis (PTSS).

Oeberius Kapteijn komt in zijn rapport van 12 april 2006 na onderzoek van (benadeelde) onder meer tot de conclusie dat sprake is van ernstige PTSS, essentiële hypertensie en ernstige psychosociale stress sinds het ongeval c.q. verlies van haar man. Al deze klachten zijn volgens hem als (direct of indirect) gevolg van het ongeval te zien. Volgens Oeberius Kapteijn valt op zijn vakgebied (psychiatrie) geen onderscheid te maken tussen de affectieschade en eventueel "shockschade" uit oogpunt van de ernst van de opgelopen psychische schade»

Het hof is van oordeel dat (benadeelde) als rechtstreeks gevolg van haar confrontatie met het ongeval een ernstige posttraumatische stresstoornis (PTSS) heeft opgelopen, een in de psychiatrie erkend ziektebeeld.

AEGON stelt echter, onder verwijzing naar door haar overgelegde rapportages van haar medisch adviseur P. Klement-schitsch, chirurg, dat onderscheid gemaakt dient te worden tussen enerzijds de ondervonden shockschade en anderzijds de affectieschade die (benadeelde) heeft geleden wegens het verdriet om het verlies van haar echtgenoot en waarvoor AEGON (naar huidig recht) niet aansprakelijk kan worden gehouden. Volgens AEGON dient een causale verdeling plaats te vinden, in dier voege dat de psychische schade die (benadeelde) als gevolg van het ongeval heeft geleden, voor 25% bestaat uit (in beginsel voor vergoeding in aanmerking komende) shockschade en voor het overige uit (niet voor vergoeding in aanmerking komende) affectieschade. Te dien aanzien oordeelt het hof als volgt.

Naar huidig recht komt schade die uitsluitend is te beschouwen als (gevolg van) affectieschade, niet voor vergoeding in aanmerking. Daarvan is in de onderhavige zaak evenwel geen sprake. Blijkens haar stellingen in appel gaat ook AEGON er op zichzelf van uit dat het geestelijk letsel dat (benadeelde) als gevolg van het ongeval van haar man heeft geleden, meer in het bijzonder is te beschouwen als een gevolg van zowel het verdriet en de rouw om het verlies van haar man (affectieschade) als de schok van het ongeval (shockschade). Anders dan AEGON kennelijk meent, staat daarmee geenszins vast dat het letsel dient te worden beschouwd als het gevolg van twee afzonderlijke oorzaken waarvan er slechts één is waarvoor AEGON aansprakelijk is.

Het hof ziet dan ook voorhands geen aanleiding op over te gaan tot een causale verdeling als de AEGON bedoeld. Daarvoor zou eventueel plaats kunnen zijn als aannemelijk was dat de affectieschade ook los van de shockschade tot letsel zou hebben geleid. In feite is het letsel van (benadeelde) evenwel, naar het hof begrijpt, veeleer te beschouwen als een gevolg van de gecombineerde werking van het verdriet en de rouw (affectieschade) en de schok van de directe confrontatie (shockschade). Oeberius Kapteijn geeft namelijk in zijn

voormelde rapport aan dat er in de psychiatrie geen onderscheid valt te maken tussen de affectieschade en de shockschade uit oogpunt van de ernst van de opgelopen psychische schade. Het hof ziet in de overige medische stukken geen aanleiding om tot een andere conclusie te komen. Klement-schitsch vermeldt in zijn rapport van 21 juni 2006 weliswaar dat de shockschade thans nog slechts 25% bijdraagt aan de psychische deregulatie van (benadeelde), meer ten pleidooie is door de raadvrouw van AEGON (desgevraagd) verklaard dat dit percentage niet berust om (objectief vast te stellen) medische gronden, maar op een redelijkheidsoordeel van Klementsichitsch. Het is daarom, zeker in kort geding, niet mogelijk om voor het door het ongeval veroorzaakte schade in de vorm van het veronderstelde inkomensverlies een onderscheid te maken tussen de shockschade en de affectieschade, en om vervolgens (eventueel schattenderwijs) te bepalen in welke mate die omstandigheden hebben bijgedragen tot het hier veronderstelde inkomensverlies.

Het hof is voorshands van oordeel dat, zelfs als er bij de beoordeling van deze zaak wel een causale beoordeling als door AEGON voorgestaan zou moeten worden gemaakt, er op gronden van billijkheid aanleiding bestaat niet slechts 25% van het (veronderstelde) inkomensverlies toe te rekenen aan de geleden shockschade. Gelet op de aard van de aansprakelijkheid f (overtreding van een verkeersnorm), de aard van de schade (inkomensverlies wegens arbeidsongeschiktheid), en de aard en ernst van het letsel (ernstige PTSS), bezien in verband met het buitengewoon dramatische verloop van de gebeurtenissen waarmee (benadeelde) is geconfronteerd, bestaat geen aanleiding om de vergoedingsplicht (van de chauffeur respectievelijk AEGON) te beperken tot 25% van de schade. In dit verband komt mede betekenis toe aan de omstandigheid dat het hier gaat om een vorm van aansprakelijkheid waarvoor een wettelijk verplichte verzekering (ingevolge de WAM) geldt. De arbeidsongeschiktheid van (benadeelde)er de daaruit voortvloeiende inkomensschade dient dan ook, naar billijkheid, (voorlopig) geheel te worden toegerekend aan de shockschade. Ook hieruit volgt dat de stelling van AEGON, inhoudend dat slechts 25% van de inkomensschade voor vergoeding in aanmerking komt, faalt.

AEGON heeft voorts een beroep gedaan op de doorbreking van het causaal verband. Volgens AEGON zou (benadeelde), de shockschade weggedacht, na het overlijden van haar echtgenoot hoe dan ook geen werk meer hebben verricht vanwege de door haar opgelopen affectieschade, de stress tijdens haar zwangerschap, de verhuizing naar Veenendaal en de zorg (als alleenstaande ouder) voor 3 dan wel (na de bevalling) 4 kinderen. Volgens AEGON was het in deze omstandigheden bovendien redelijkerwijs te verwachten dat (benadeelde)(ook zonder shockschade) na afloop van het zwangerschaps- en bevallingsverlof haar arbeidscontract zou hebben beëindigd. Aan het causaliteitsvereiste van artikel 6:107a BW is dan ook niet (meer) voldaan aldus AEGON. Het hof is van oordeel dat AEGON haar stelling dat (benadeelde), ook zonder de confrontatie met het ongeval en de daardoor ontstane shockschade, haar werkzaamheden niet meer zou hebben uitgeoefend, onvoldoende heeft onderbouwd. De in het geding gebrachte medische gegevens en overige stukken bieden geen, dan wel onvoldoende (concrete) aanknopingspunten voor de juistheid daarvan. Bovendien heeft Asya Pasari (niet dan wel onvoldoende gemotiveerd weersproken) gesteld dat (benadeelde) kon beschikken over een auto van haar broer, waardoor de reis van Veenendaal naar haar werk in Amsterdam niet (te) bezwaarlijk moet worden geacht, en dat zij met haar kinderen (nu juist) ging wonen in de Veenendaal, de plaats waar haar volledige familie woont. (....)

Beslissing

Het hof, rechtdoende in hoger beroep:

bekrachtigt het tussen partijen gewezen vonnis in kort geding van de voorzieningenrechter in de rechtbank 's-Gra-venhage van 2 juni 2005

veroordeelt AEGON in de kosten van het hoger beroep, tot op heden aan de zijde van Asya Pasari begroot op € 389,- aan verschotten en € 1.896,- aan salaris procureur.

Dit arrest is gewezen door mrs. A.J.M.E. Arpeau, P.M. Verbeek en F. R. Salomons en is uitgesproken te openbare zitting van 19 september 2006 in bijzijn van de griffier.